

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Sžf/126/2013
Identifikačné číslo spisu:	7013200471
Dátum vydania rozhodnutia:	14.04.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Hargaš
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:7013200471.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne obchodnej spoločnosti ROYAL TOKAJ SK s.r.o., so sídlom 181 Malá Tŕňa 076 82, IČO : 36 603 112, zastúpenej JUDr. Pavlom Gombosom, advokátom so sídlom v Košiciach, Moldavská cesta 21/A, proti žalovanému Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky, so sídlom v Banskej Bystrici, Lazovná 63, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného z 25. januára 2013 č. 1100303/1/5104-21764/2013/5081, o odvolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 6S/61/2013-34 z 12. septembra 2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 6S/61/2013-34 z 12. septembra 2013 potvrdzuje.

Odôvodnenie

Uznesením č. k. 6S/61/2013-34 z 12. septembra 2013 Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „krajský súd“) žalobkyni nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 OSP. Rozhodnutie odôvodnil s poukazom na ustanovenie § 138 ods. 1, 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) tým, že žalobkyňa nepreukázala splnenie podmienok na oslobodenie od súdnych poplatkov v zmysle § 138 ods. 1 OSP.

Krajský súd s výzvou na doplnenie jej návrhu na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov žalobkyni zaslal tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania pri návrhu priznania oslobodenia od súdnych poplatkov, ktoré žiadal vyplnené zaslať v lehote 10 dní od jeho doručenia (29. júla 2013).

Ako vyplýva z odôvodnenia uznesenia krajského súdu, žalobkyňa 12. augusta 2013 doručila krajskému súdu tlačivo, v ktorom vyplnila iba svoje identifikačné údaje a pripojila čestné vyhlásenie, z obsahu ktorého mal krajský súd mať za zistené, že žalobkyňa dlhodobo nevykonáva žiadnu podnikateľskú činnosť, nedisponuje žiadnym hnutelným či nehnuteľným majetkom a z dôvodu zaistenia a nevrátenia účtovných a iných dokladov orgánmi činnými v trestnom konaní žalobkyňa nemohla podať daňové priznanie pre daň z príjmov od roku 2010.

Krajský súd vychádzajúc z gramatického výkladu § 138 ods. 1 OSP, ako i zo zásady rovnosti

účastníkov konania deklarovanou ESLP poukázal na to, že zákon nerozlišuje medzi subjektmi podnikateľskými a nepodnikateľskými a preto súd hodnotí oprávnenosť žiadosti z hľadiska splnenia zákonných podmienok, pričom vychádza zo skutočností preukázaných žiadateľom.

Krajský súd ďalej uviedol, že nedostatok finančných prostriedkov žalobkyne ako právnickej osoby nemôže byť sám osebe dôvodom pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Dal do pozornosti skutočnosť, že vzhľadom na základné imanie žalobkyne ako spoločnosti s ručením obmedzeným s rozsahom splatenia 66.639 eur, údaj ktorý krajský súd zistil z obchodného registra, súdny poplatok vo výške 70 eur nepredstavuje takú vysokú sumu, ktorú by nebola schopná uhradiť a skutočnosti tvrdené žalobkyňou o zaistení a nevrátení účtovných a iných dokladov orgánmi činnými v trestnom konaní a nemožnosti žalobkyne z tohto dôvodu podať daňové priznania dane z príjmov právnických osôb od roku 2010, vyhodnotil na účely posúdenia dôvodnosti oslobodenia od súdnych poplatkov za irelevantné.

Proti tomuto uzneseniu podala v lehote ustanovenej zákonom (§ 204 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) žalobkyňa odvolanie, majúc za to, že spĺňa požiadavky pre oslobodenie od súdnych poplatkov v prejednávanej veci.

Uviedla, že sa nie vlastnou vinou ocitla v mimoriadnej dôkaznej tiesni. Už v žalobe súd informovala, že celá jej účtovná dokumentácia a ostatná agenda nevyhnutná pre dokladovanie pomerov bola zaistená orgánmi činnými v trestnom konaní ešte v marci 2011 a do dnešného dňa nebola napriek výzvam vrátená. Situáciu komplikuje aj skutočnosť, že o zaistení dokladov nebol spísaný riadny protokol a navyše, nahliadnutím do spisov žalobkyňa zistila, že množstvo dokladov chýba. Poukázala na to, že z trestných konaní vedených voči p. W. O. nepochybne vyplýva, že boli zaistené všetky doklady spoločností personálne spojených s p. W. O.. Tieto doklady sa však v spisoch vedených orgánmi činnými v trestnom konaní nenachádzajú a teda žalobkyňa nevie získať ani ich kópie.

Tieto skutočnosti považuje žalobkyňa za krajskému súdu známe aj z obsahu žaloby, ktorá je predmetom tohto konania, ako aj z iných podaní a konaní vedených na Krajskom súde v Košiciach. Preto považuje postup súdu na predloženie týchto dokladov za neprimerane prísny a voči žalobkyni jednoznačne nespravodlivý.

Dôvodila ďalej, že súdom vyrubená povinnosť uhradiť súdny poplatok jej prakticky znemožňuje domáhať sa ochrany svojich práv súdnou cestou (nemá finančné prostriedky na ich úhradu), ktoré predstavuje jej ústavné právo zaručené Ústavou SR aj napriek tomu, že výška súdneho poplatku nepredstavuje príliš vysokú čiastku (avšak pre žalobkyňu je aj táto suma v súčasnosti vysoká). Zopakovala, že spoločnosti personálne spojené s p. W. O. sú účastníkmi množstiev súdnych sporov, a tak celková výška súdnych poplatkov predstavuje sumy až niekoľko desiatok tisíc eur. Domáhať sa súdnou cestou zrušenia rozhodnutia pritom predstavuje jedínú zákonnú cestu, ktorou si žalobkyňa môže uplatniť právo na svoju ochranu v danej veci.

Z uvedených dôvodov, má žalobkyňa za to, že sú u nej splnené podmienky na oslobodenie od súdnych poplatkov. Dodala, že hoci súčasná situácia jej nedovoľuje zaplatiť súdny poplatok, táto sa môže v budúcnosti zlepšiť (napríklad aj v prípade úspechu v spore) a po odpadnutí dôvodov na oslobodenie súdny poplatok uhradí, čím teda nedôjde k znevýhodneniu voči iným, úspešným podnikateľom, ktorí súdny poplatok musia zaplatiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v odvolaní žalobkyne (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 veta prvá OSP a dospel k záveru, že odvolaniu žalobkyne proti uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov nie je možné priznať úspech.

Najvyšší súd z predloženého spisového materiálu krajského súdu zistil, že žalobkyňa sa žalobou podanou na krajskom súde 11. apríla 2013 domáha preskúmania rozhodnutia žalovaného č. 1100303/1/5104-

21764/2013/5081 z 25. januára 2013, ktorým žalovaný potvrdil daňovú exekučnú výzvu Daňového úradu Košice č. 9800501/5/3362824/2012/Šol z 15. novembra 2012.

Nakoľko žalobkyňa nezaplatila súdny poplatok za žalobu súčasne s jej podaním, krajský súd ju výzvou č. k. 6S/61/2013-15 z 15. apríla 2013 vyzval, aby v lehote 10 dní od doručenia výzvy zaplatila súdny poplatok za žalobu v sume 70 eur podľa položky č. 10 písm. a/ sadzobníka súdnych poplatkov zákona SNR č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej aj ako „ZSP“).

Uznesením z 23. mája 2013 č. k. 6S/61/2013-20 krajský súd v súlade s ustanovením § 10 ods. 1 ZSP zastavil konanie z dôvodu, že žalobkyňa súdny poplatok v lehote ustanovenej výzvou nezaplatila.

Žalobkyňa následne podaním doručeným krajskému súdu 27. júna 2013, podala proti uzneseniu o zastavení konania odvolanie a súčasne požiadala o oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 OSP.

Vzhľadom k tomu, že žalobkyňa k uvedenému podaniu nepripojila žiadne dôkazy na preukázanie splnenia požiadaviek § 138 OSP, t.j. najmä preukazujúce nepriaznivé pomery žalobkyne, krajský súd ju výzvou z 12. júla 2013 (č. l. 26) vyzval, aby podanie doplnila a v lehote 10 dní doručila súdu riadne vyplnené tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania, ktorý navrhuje, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov - právnická osoba s tým, že toto tlačivo krajský súd žalobkyni zaslal. Zároveň ju vyzval, aby doručila daňové priznanie na daň z príjmov právnickej osoby za roky 2006 až 2012, rozsudok súdu, čo aj neprávoplatný, ktorým bol W. O. uznaný vinným a odsúdený súdom v posledných 10 rokoch; aby uviedla a zdokladovala výpisom z obchodného registra a živnostenského registra celkový počet spoločností, v ktorých bol p. W. O. konateľom, resp. je konateľom, alebo sú personálne s ním spojené; aby dokladovala svoje majetkové pomery výpismi z bankového účtu spoločnosti; a napokon, aby uviedla počet súdnych konaní a tieto konania označil podľa sp. zn. Krajského súdu v Košiciach, prípadne iného súdu, v ktorých je p. W. O. žalobcom, resp. žalobcom je spoločnosť, v ktorej bol konateľom, prípadne je konateľom naďalej (vrátane tých, kde je p. W. O. podnikateľom ako fyzická osoba), personálne spojených s menovaným p. W. O.. Výzva bola žalobkyni doručená 29. júla 2013.

Na základe výzvy žalobkyňa 12. augusta 2013 doručila krajskému súdu tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania (§ 138 ods. 2 OSP), ktoré však vyplnila len na jeho titulnej strane, t.j. v rozsahu identifikačných údajov účastníka konania - právnickej osoby, a tlačivo podpísala a dotovala. K tlačivu pripojila čestné vyhlásenie, v ktorom uviedla, že „obchodná spoločnosť dlhodobou nevykonáva žiadnu podnikateľskú činnosť, spoločnosť nevstupuje do žiadnych nových obchodných vzťahoch a vykonáva iba nevyhnutné úkony spojené s chodom obchodnej spoločnosti. Obchodná spoločnosť ďalej vyhlasuje, že nedisponuje žiadnym hnutelným alebo nehnuteľným majetkom, s ktorým je oprávnená disponovať takým spôsobom, že tento majetok by mohol byť predmetom akéhokoľvek príjmu pre spoločnosť. Obchodná spoločnosť ďalej vyhlasuje, že všetky jej účtovné a iné doklady boli zaistené orgánmi činnými v trestnom konaní v marci 2011 a do dnešného dňa, napriek výzvam,, jej tieto doklady neboli vrátené, čo spoločnosť vážnym spôsobom poškodzuje (okrem toho ide informáciu súdu známu aj z iných súdnych konaní). Z dôvodu zaistenia a nevrátenia dokladov orgánmi činnými v trestnom konaní spoločnosť nemohla podať daňové priznania dane z príjmov právnických osôb od roku 2010, nakoľko nezavinene nedisponuje svojimi vlastnými dokladmi, ktoré by boli podkladom na spracovanie daňového priznania.“

Podľa § 5 ods. 1 písm. a/ ZSP, poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ.

Podľa § 138 ods. 1 OSP, na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Podľa § 246c ods. 1 veta prvá OSP, pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti.

Zákondarca v citovanom ustanovení Občianskeho súdneho poriadku pripúšťa možnosť čiastočného, prípadne úplného oslobodenia od súdnych poplatkov. Predpokladom priznania oslobodenia od súdnych poplatkov je v prvom rade samotná žiadosť účastníka konania, preukázanie dôvodov, spočívajúcich v majetkových, sociálnych, finančných a pod. pomeroch účastníka, odôvodňujúcich oslobodenie od súdnych poplatkov a súčasne preukázanie, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Povinnosťou súdu je skúmať splnenie podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov v každom prípade individuálne, a to aj vzhľadom na individuálnosť každého konania.

Účelom ustanovenia § 138 OSP je, aby účastníkovi nebolo len pre jeho majetkové a sociálne pomery znemožnené uplatňovať alebo brániť svoje právo. Pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov musia byť súčasne splnené dve podmienky. Prvou je nepriaznivá finančná, resp. majetková situácia a druhou skutočnosť, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva (teda quasi pravdepodobnosť úspechu v ďalšom konaní na strane žiadateľa). V prípade fyzických osôb sa prihliada aj na osobné a rodinné pomery. Vychádzajúc, ako z jazykového výkladu uvedeného zákonného ustanovenia, tak i zo zásady rovnosti účastníkov občianskeho súdneho konania, deklarovanou taktiež Európskym súdom pre ľudské práva, zákon nerozlišuje medzi subjektmi podnikateľskými a nepodnikateľskými. Oprávnenosť žiadosti preto súd hodnotí z hľadiska splnenia uvedených podmienok, pričom vychádza zo skutočností preukázaných žiadateľom.

O oslobodení od súdnych poplatkov v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia súd rozhoduje na návrh účastníka konania, ku ktorému je tento povinný pripojiť listinné dôkazy, deklarujúce jeho majetkové pomery.

V prejednávanej veci žalobkyňa požiadala o oslobodenie od súdnych poplatkov pre nepriaznivú finančnú a majetkovú situáciu, ktorú bližšie odôvodnila v zásade skutočnosťami, ktoré zopakovala aj vo svojom odvolaní. K návrhu nepripojila žiadne doklady preukazujúce jej tvrdenia.

Najvyšší súd po oboznámení sa so spisovým materiálom vyhodnotil postup krajského súdu ako zákonný, plne rešpektujúci ustanovenie § 138 ods. 1, 2 OSP, ako aj práva na súdnu a inú právnu ochranu garantované Ústavou Slovenskej republiky.

Krajský súd v prejednávanej veci vykonal zisťovanie majetkových pomerov žalobkyne, ktoré je potrebné nielen tvrdiť, ale ich aj preukázať. Neprihliadal na skutočnosť, že žalobkyňa je podnikateľským subjektom ako na dôvod nepriznania oslobodenia od súdnych poplatkov, a už vôbec túto skutočnosť osebe nehodnotil ako dôvod pre nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov.

Podľa § 121 OSP netreba dokazovať skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti, ako aj právne predpisy uverejnené alebo oznámené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a právne záväzné akty, ktoré boli uverejnené v Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev a v Úradnom vestníku Európskej únie.

Podľa § 120 ods. 2 OSP vo veciach, v ktorých konanie možno začať aj bez návrhu, ako aj v konaniach o povolenie uzavrieť manželstvo, o určenie a zapretie rodičovstva, o osvojiteľnosti, o osvojenie, vo veciach obchodného registra a v konaniach o niektorých otázkach obchodných spoločností a družstiev (§ 200e) súd je povinný vykonať ďalšie dôkazy potrebné na zistenie skutkového stavu, hoci ich účastníci nenavrhli.

Majetkové pomery žalobkyne nemožno považovať za skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jej činnosti a konanie o oslobodenie od súdneho poplatku nie je konaním, v ktorom by zákon ukladal súdu vyhľadávaciu povinnosť vo vzťahu k dôkazom potrebným na zistenie skutkového stavu. Je preto výlučne na žalobkyňu, aby svoje tvrdenie o nepriaznivých pomeroch sama preukázala, na čo slúži, okrem iných aj tlačivo, ktoré jej krajský súd doručil a ktoré je tiež dostupné na internete.

Keďže žalobkyňa nepredložila doklady preukazujúce jej tvrdenie o nepriaznivej situácii, krajský súd, logicky, nemohol vykonať akékoľvek dokazovanie v tomto smere. Preto bolo správne jeho rozhodnutie nepriznať žalobkyni oslobodenie od súdnych poplatkov z dôvodu, že nepreukázala svoje tvrdenia o nepriaznivosti finančných a majetkových pomerov.

Občiansky súdny poriadok na rozdiel od zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) neobsahuje osobitnú úpravu čestného vyhlásenia. Najvyšší súd ho vyhodnotil v súlade s § 125 a § 132 OSP a dospel k záveru, že nie je možné mať na jeho základe za preukázané skutočnosti v ňom tvrdené. Najmä, čestné vyhlásenie predložené žalobkyňou opäť len obsahuje tvrdenia uvedené v jej predchádzajúcich podaniach bez toho, aby žalobkyňa prejavila akúkoľvek snahu o ich preukázanie. V tunajšej veci napríklad mohla minimálne doručiť súdu žiadosti adresované príslušným orgánom (daňové úrady, orgány činné v trestnom konaní, obchodný register a i.), o ktorých uvádza, že na ne adresáti nereagovali. Rovnako tak nemožno ako argument pre oslobodenie od súdnych poplatkov použiť tvrdenie nesplnenia si zákonnej povinnosti podať daňové priznanie. Je navyše len ťažko uveriteľné, že podnikateľský subjekt nemá vedené účtovníctvo tak, aby v prípade nepredvídateľnej udalosti nemal k dispozícii aspoň kópie podkladov (faktúry, hlásenia, priznania a i.).

Najvyšší súd dodáva, že krajský súd vo svojej výzve na predloženie dokladov k návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov popri daňovom priznaní výslovne uviedol aj výpisy z bankového účtu žalobkyne, ktoré nie sú viazané na žiadne konanie a ktoré možno vyžiadať aj v prípade, že je účet blokovaný. Tiež krajský súd žiadal uvedenie informácií a doloženie dokumentov, ktoré rovnako nie sú viazané situáciou žalobkyne v zmysle jej tvrdeného obmedzeného prístupu k účtovnej dokumentácii.

Následne nemožno prihliadať na počet súdnych konaní, ktorých je žalobkyňa účastníkom, respektíve na úspešnosť iných spoločností nachádzajúcich sa v obdobnej situácii ako žalobkyňa v súdnych konaniach proti Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky. Bez riadneho preukázania finančných a majetkových pomerov táto skutočnosť osebe nemôže odôvodniť iné než zamietavé rozhodnutie o návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie krajského súdu podľa 250ja ods. 3 veta druhá OSP a § 219 ods. 1 OSP potvrdil, pretože krajský súd vo veci rozhodol po vecnej i právnej stránke správne a jeho postup pri rozhodovaní o návrhu žalobkyne na oslobodenie od súdneho poplatku maximálne rešpektoval a chránil práva žalobkyne na spravodlivý súdny proces.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zák. č. 757/2004 o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.